

ja«. Ali svi smo mi vjerovali da su *c*, *ć* i *č* jednostavni glasovi dok nam u školi nisu objasnili zvukovnu složenost afrikata. Da bi otkrila tu složenost, fonetika se očito nije pozivala na jezični osjećaj.

Novost nije samo u otkrićima nepoznatih činjenica. Ona je i u iznalaženju novih gledišta, drukčijih osvjetljenja, u zamjeni intuitivnog razumnim obrazloženjima. Einstein je rekao da znanost nije ništa drugo do pročišćavanje svakidašnje misli.

REČENICA KAO JEZIČNA JEDINICA

Radoslav Katičić

Kada govorimo ili razmišljamo o jeziku, služimo se pojmovima *glas*, *riječ*, *rečenica* i *značenje* kao prirodnim instrumentarijem za opis i raščlanjivanje jezične pojave. Oni kao da su nam prirodno dati i odnose se na pojave koje u jeziku spontano zamjećujemo. Svi drugi pojmovi lingvističke teorije rezultat su svjesnoga napora da se strogo određenim terminima opiše priroda odnosa koji vladaju u jezičnoj pojavi i da se tako spozna njezina bit i stekne vlast nad njom. A baš ti »prirodni« lingvistički pojmovi zadaju teoretičarima i istraživačima najviše briga jer se ne mogu naći njihove definicije koje će biti potpuno određene i nedvosmislene, a ujedno obuhvaćati istu stvarnost na koju se odnose ti tradicionalni termini. Tako se lingvisti često nalaze u položaju da moraju birati hoće li operirati strogo određenim i slabo zanimljivim definicijama »prirodnih« lingvističkih termina ili pak zanimljivima i neodređenima. Zato se u lingvistici posljednjih desetljeća javlja nastojanje da se ti »prirodni« termini isključe iz znanstvene lingvističke terminologije i da se ona ograniči na takve pojmove koji se mogu strogo definirati. Ipak se sve jasnije pokazuje da su upravo »prirodni« lingvistički pojmovi osobito prikladni da nam omoguće bitne spoznaje o jezičnoj pojavi. Bit će stoga korisno da se baš njima posveti velika pažnja i da se uporno nastoje naći takve njihove definicije koje će biti strogo i čvrsto određene, a ipak ostati primjerene tradicionalnu njihovu sadržaju.

Ova su razmatranja posvećena rečenici kao jezičnoj jedinici bitnoj za sintaktička istraživanja i idu za tim da razjasne, koliko je to moguće, njezinu pravu prirodu. Na tom je području razbistravanje pojmova osobito važno jer je izrada suvremene sintakse hrvatskosrpskoga jezika najvažniji zadatak na području njegova dubljeg proučavanja.

Od »prirodnih« lingvističkih pojmova odnose se glas i značenje svaki na jedno lice jezika. Jer on, kao i stari rimski bog Jan, ima dva lica. Kad govorimo, uvijek se radi o dvome: o glasovima koje oblikujemo i o onome što njima

kazujemo. Prvo zovemo izrazom, a drugo sadržajem.¹ U jeziku su oni povezani na specifičan način i stavljeni u vrlo određen i uočljiv suodnos. Riječ i rečenica upravo su kao žarišta u kojima se usredotočuju i utvrđuju veze između izraza i sadržaja. Upravo zato je sintaksa središnja disciplina jezične znanosti. Ona se bavi riječima i rečenicama: time kako se riječi slažu u rečenice, odnosno kako se rečenice sastavljaju od riječi. Sintaksa je prema tome omeđena rečenicama i riječima. Prve su joj gornja, a druge donja granica. Čim se počnu razmatrati jezične jedinice sadržane u riječima ili pak takve koje sadrže rečenice, napušta se područje sintakse i prelazi u druge lingvističke discipline.² To znači da osnovna definicija rečenice mora ležati izvan sintakse jer se unutar nje rečenica može definirati samo po svojem unutrašnjem ustrojstvu, sama iz sebe, dakle u poročnom krugu.³

Unutrašnje ustrojstvo rečenice, npr. odnos subjekta i predikata, može nam u konkretnoj analizi poslužiti kao kriterij pri identifikaciji rečenica. Svatko tko je prevodio latinske, grčke ili sanskrske tekstove zna da se pri tom često upravo tako postupa. Jednako se radi i pri sintaktičkoj raščlambi teksta na materinskom jeziku. Zato smo skloni da o rečenici mislimo kao o odnosu subjekta i predikata. Mogao bi stoga tko pomisliti da se i osnovna definicija rečenice može riješiti na taj način.⁴ Pri tome se međutim zaboravlja da se odnos subjekta i predikata može utvrditi samo u rečenici, da su oni i njihov odnos njome definirani, pa prema tome moramo prvo odrediti što je ona, a tek onda možemo istraživati njezinu strukturu i naći da se ona sastoji od subjekta i predikata. Ovi su posljednji sami definirani iz rečenice. Definicija rečenice mora se dakle naći izvan sintakse i to na razini višoj od nje.

U tradicionalnoj se gramatici čvrsto uvriježila školska definicija rečenice. Ona glasi: rečenica je misao izrečena riječima. Ovakva se ona održala vjekovima sve do našega vremena.⁵ Danas se nekako pročulo, čak i među onim filozofima koji inače stoje podalje od suvremenih teoretskih strujanja u lingvistici, da ta definicija ne valja. Zato je sada i pisci priručnika pokušavaju nadomjestiti boljom.⁶ No prije nego se odrećemo tradicionalne definicije, bit će korisno da si jasno predočimo zašto nas ona ne može zadovoljiti.

Prvo treba istaći da tradicionalna definicija zadovoljava osnovni uvjet: ona određuje rečenicu izvan sintakse. I više od toga, ona rečenicu definira izvan

¹ O osnovnim pojmovima lingvističke teorije usp. R. Katičić, O prirodi jezičnoga razvoja, Jezik, XII, str. 34. i d.; Terminologija u suvremenoj lingvistici, Jezik, XIII, str. 134. i d.; Osnovni pojmovi suvremene lingvističke teorije (Udžbenici sveučilišta u Zagrebu), Zagreb, 1967. (O izrazu i sadržaju v. str. 16. i d.)

² O pojmu razine, većih i manjih jezičnih jedinica usp. Osnovni pojmovi, str. 24. i d.

³ Usp. G. Petrović, Logika, Zagreb, 1964, str. 141.

⁴ Od nevolje je takvom rješenju praktički pribjegao i T. Maretić, Gramatika i stilistika hrvatskoga ili srpskoga jezika, 2. izd., Zagreb, 1931, str. 359, ali je izričito napomenuo da ne zna pravoga rješenja.

⁵ Usp. u nas Brabec – Hraste – Živković, Gramatika hrvatskosrpskoga jezika, V izd., Zagreb, 1963, str. 192.

⁶ Usp. S. Babić, Jezik, školski leksikon, 2. izd., Zagreb, 1965; S. Težak – S. Babić, Pregled gramatike hrvatskosrpskog jezika, Zagreb, 1966, str. 160.

jezika. Po njoj je naime rečenica misao, ali takva koja je riječima izrečena. Riječ je po toj definiciji osnovniji pojam od rečenice: definicija rečenice pretpostavlja već definiran pojam riječi. Riječ je dakle »najprirodniji« lingvistički pojam. Ona je i najuže vezana za jezik, ona je oblik u kojem se jezik pojavljuje. Misao nije jezik. Koliko su god mišljenje i jezik usko povezani, ipak nas cjelokupno iskustvo uči da ih je korisno lučiti. Ali misao može postati jezik, i to onda kad se odjene u riječi. A upravo to odijevanje i jest rečenica.

Tako je u tradicionalnoj definiciji rečenice sadržana čitava jedna teorija o odnosu jezika i mišljenja. Ona je vrlo bliska našim intuitivnim predodžbama i teško je znati da li je iz njih nikla ili ih je ona oblikovala. No ta teorija o odnosu jezika i mišljenja pretpostavlja vrlo određene pretpostavke o prirodi jezika: on se sastoji od riječi u kojima su značenja povezana s glasovima. Izvan i iznad riječi nema jezika. Njih u rečenicu ne slaže jezik nego misao. U krajnjoj konzekvenciji sintaksa dakle nije lingvistika nego logika. I unutrašnje ustrojstvo rečenice zapravo je samo unutrašnje ustrojstvo misli odjevene u riječi. To se shvaćanje ogleda i u tradicionalnoj terminologiji. Termini za jedinice rečeničnoga ustrojstva, kao što su subjekt, predikat ili atribut, preneseni su iz logike i odnose se prvobitno na jedinice unutrašnjega ustrojstva logičkoga suda.⁷

Zašto nam je dakle takva definicija rečenice neprihvatljiva? Naprosto zato što ne definira ono što tradicionalno pod rečenicom razumijemo. Nekoliko će jednostavnih primjera to jasno pokazati. *Ptica leti visoko* i *Ptica leti na velikoj visini* jest ista misao, a ipak su to dvije rečenice. Na to se može odgovoriti da to doduše jest jedna misao, ali dva odijevanja u riječi. Ako je rečenica odijevanje misli u riječi, onda su to ipak dvije razne rečenice. Ovaj nas primjer dakle ne sili da napustimo tradicionalnu definiciju nego samo da je preciziramo: istovjetnost rečenice ne zavisi od istovjetnosti misli nego od istovjetnosti njezina izricanja riječima. No drugi primjeri mogu stvoriti veće teškoća. *Ptica leti brzo i visoko* nesumnjivo je misao izrečena riječima, dakle rečenica. *Ptica leti brzo. Ona je visoko u zraku* ista je misao izrečena drugim riječima. To je dakle druga rečenica, ali po našoj definiciji i opet samo jedna rečenica jer se tu riječima izriče jedna misao, ista kao u prvoj rečenici. Mi smo pak navikli govoriti ovdje o dvije rečenice i ne bismo se rado toga odrekli jer bismo onda morali napustiti našu tehniku sintaktičke raščlambe provjerenu dugim iskustvom.

Moglo bi se pokušati spasiti tradicionalnu definiciju na taj način da se kaže kako u ovom posljednjem primjeru imamo dvije misli. No ako su ovdje dvije, a u primjeru pred njim jedna, onda o broju i granicama misli odlučuju broj i granice rečenica, pa se opet nalazimo u poročnome krugu: rečenice određujemo po mislima, a misli po rečenicama. Jezik i mišljenje tako su usko povezani da nas ta uzajamna zavisnost misli i rečenice nimalo ne iznenađuje. Ali to

⁷ Usp. G. Petrović, nav. dj., str. 42. i d.

samo pokazuje da misao nije pogodno polazište za definiciju rečenice. Korisno je to dvoje strogo lučiti, pa ćemo za jezičnu jedinicu zadržati naziv rečenica, a misao, koja se raznim rečenicama i nizovima rečenica može izraziti, zvat ćemo logičkim terminima sud ili propozicija.⁸

Potreba da se sud luči od rečenice i nemogućnost da se rečenica definira sudom i da se na nju primijeni njegovo unutrašnje ustrojstvo jasno su nam pokazali da nije ispravna osnovna pretpostavka na kojoj se osniva tradicionalna definicija rečenice. Predodžba da je jezik samo skup riječi i njihovih oblika i da rečenica nastaje tako što se njima izriče misao mora se odbaciti i rečenicu treba definirati kao jezičnu jedinicu. Pri tome se, kako smo već kazali, ne smije polaziti od manjih jedinica, kao što su riječi, i od unutrašnjega ustrojstva rečenice. Jezične razine više od rečenice vrlo su slabo istražene i do sada su samo izuzetno bile predmetom lingvističkoga rada. Osnovni uvjeti za definiciju rečenice nisu dakle povoljni. Ipak se može doći bar do nekih najosnovnijih zaključaka.

Zanimljivo je pogledati kako su to pitanje rješavali pisci naših najosnovnijih priručnika. S. Babić je u svojem školskom leksikonu *Jezik u prvom izdanju*⁹ donio tradicionalnu definiciju s jednom kvalifikacijom: Rečenica, riječima izrečena misao u više ili manje završenom iskazu. Dalje se objašnjava da ta opaska znači zapravo to da svaka rečenica ne mora imati posve izgrađeno unutrašnje ustrojstvo, sve predviđene dijelove. U kontekstu tradicionalne definicije to znači da nepotpunost rečeničnoga ustrojstva ne mora biti izraz nepotpunoga ustrojstva suda. Babić se dakle ogradio od poistovjećivanja strukture misli i rečenice, i to s punim pravom. U drugom izdanju istoga leksikona¹⁰ posve je napustio tradicionalnu definiciju. Rečenica se tu definira kao sintaktička jedinica kojom se prenosi potpuna obavijest. Ta definicija zadovoljava nekoliko bitnih uvjeta. Njome se rečenica određuje po nečemu što je izvan nje i određuje se kao sintaktička, dakle jezična jedinica. Ovdje je dosljedno raskinuta veza s propozicijom koja se pokazala neprikladna da bude osnova definiciji rečenice. Obavijest tu, dakako, ne stoji u tehničkom smislu teorije obavijesti i ne znači isključivanje mogućnosti.¹¹ To je tu ono što se jezičnom djelatnošću hoće nekome pripisati. U terminologiji obavijesne teorije to bi bila vijest.

Neprilika je s Babićevom definicijom samo u tome što nije lako odrediti kada je obavijest potpuna. U primjeru *Profesor je danas bolestan. Predavanje neće držati. Ispiti se odgađaju za tjedan dana* ne može se reći da se potpuna obavijest, u Babićevu smislu, prenosi i jednim dijelom cjeline. Ona je sadržana u njoj čitavoj. Bila bi to dakle jedna rečenica. A po tradicionalnom našem

⁸ Usp. G. Petrović, nav. dj. 43.

⁹ Zagreb, 1963.

¹⁰ Zagreb, 1965.

¹¹ Usp. Bulcsú László, Broj u jeziku, Naše teme, 6/1959, str. 128–176. i R. Katičić, O jezičnom razvoju, Jezik, XII, str. 35.

shvaćanju to su tri rečenice. Svaka je od njih doduše na svoj način potpuna, ali ta potpunost proizlazi iz potpunosti njihova unutrašnjega ustrojstva, a ne iz potpunosti vijesti. Ta je potpunost dakle izvedena iz pretpostavke da su to rečenice i tako smo se opet našli u poročnom krugu. No ipak je svakom intuitivno jasno da Babićeva definicija nekako pogađa pravu prirodu rečenica. U toj definiciji »ima nešto« kako se to kaže.

I S. Težak je u Pregledu gramatike odbacio tradicionalnu definiciju. Kod njega stoji da je rečenica osnovna govorna cjelina.¹² Ali baš to rečenica sigurno nije. Osnovna govorna cjelina je ono što se kaže, a mi se govoreći ne ograničujemo na rečenice. Što govorimo, često je više od rečenice, a može biti i samo njezin dio. Tako npr. kad netko dovrši rečenicu koju je drugi započeo. Uvijek se dakle sukobljujemo s istom teškoćom. Rečenica je u sebi zatvorena cjelina. Svaka se druga cjelina iz koje želimo izvesti tu cjelovitost rečenice, pa bila ona misao, potpuna jezična vijest ili osnovna govorna cjelina ne ograničuje nužno na rečenicu. Svake od njih rečenica može biti i dio. Cjelovitost rečenice se stoga ne može izvesti iz cjelovitosti ni jedne od njih.

Svi ovi usputni praktični pokušaji da se u elementarnim priručnicima dadu pristupačne definicije jednoga osnovnog gramatičkog pojma pružaju dakle pri pomnijem razmatranju vrlo zanimljive podatke o samoj prirodi problema. Osnovno je svakako to da rečenica može, ali ne mora odgovarati onoj cjelini iz koje smo skloni izvoditi njezinu cjelovitost. Budući da je rečenica jezična jedinica moramo je i definirati iz jezika, a ne iz izvanjezičnih objekata.

Moglo bi se pomišljati na praktične definicije po vanjskim znacima. Tako bi se rečenica mogla definirati po intonaciji ili po tački kao njezinu grafijskom ekvivalentu. Onda bi se reklo da je rečenica sve što ima neke određene intonacijske osobine, ili pak ono što je omeđeno tačkama. Takva je definicija vrlo jasna i određena i privlačit će neke svojom empiričkom objektivnošću. Primijeniti se ona može međutim samo u analizi gotovih tekstova. Po tim se karakteristikama naime rečenica pri analizi teksta može prepoznati. Ali to nije pravi opis jezika jer nam ne daje vlast nad jezičnom pojavom. Onaj tko se aktivno jezikom služi, zna kad je sastavio rečenicu i gdje treba da stavi intonacijski ili pravopisni znak. Tko pak tekst raščlanjuje, može znati gdje svršava rečenica i onda kad pogreškom nema znaka. Takav znak dakle rečenicu označuje, ali je ne čini rečenicom.

Neki opet pokušavaju sve te teškoće zaobići tako što rečenicu uzimaju kao nedefinirani osnovni pojam koji je intuitivno jasan i iz njega izvode jezik koji definiraju kao skup mogućih rečenica. Cijela gramatika tako definiranoga jezika definira onda pojam rečenice toga jezika. Na takvim je pretpostavkama osnovana suvremena američka generativna transformacijska lingvistika.¹³ Ta-

¹² Na navedenom mjestu (bilj.).

¹³ Usp. Milka Ivić, *Pravci u lingvistici*, Ljubljana, 1963, str. 113. i d.; V. Ivir, *Transformacijska teorija Noama Chomskog*, *Suvremena lingvistika*, 3, Zagreb, 1964, str. 72. i d.; R. Katičić, *Osnovni pojmovi*, str. 38. i d.

kva teorija ignorira, međutim, činjenicu da rečenica nije ni potpuna vijest ni osnovna govorna cjelina, pa stoga nema emirijske osnove da se rečenica uzme kao ishodišni pojam iz kojega se izvodi lingvistička teorija.

Moramo se stoga vratiti konstataciji da se sva rješenja koja smo razmatrali sukobljuju s činjenicom da rečenica može i ne mora odgovarati onoj cjelini iz koje se izvodi njezina cjelovitost. Pokazalo se da ta cjelina ne može biti ni tradicionalna »misao« (propozicija) ni Težakova »osnovna govorna cjelina« (izreka).¹⁴ Ostaje Babićeva »potpuna obavijest« dakle završena jezična vijest. To jest jezik, pa zato može poslužiti za definiciju rečenice kao jezične jedinice. Nevolja je samo u tome što rečenica može, ali ne mora biti završena vijest. Kraj vijesti međutim mora biti ujedno i kraj rečenice. Ovakva formulacija problema sadrži već i njegovo rješenje.

Potrebno je поближе odrediti što je to dovršena vijest. Time zalazimo u slabo istraženo područje jezičnih razina viših od rečenice. Ipak se može utvrditi da izbor nekih jedinica uvjetuje izbor drugih i preko rečenične granice. U primjeru *Sestra je izašla. Ona to nije mogla shvatiti ni prihvatiti* ženski je rod u *ona* i *mogla* uvjetovan preko rečenične granice izborom imenice *sestra* na početku cjeline. Jezična vijest je tek tada završena kad vjerojatnost izbora novih jezičnih jedinica više nikako ne zavisi od izbora prethodnih jedinica. Takvu cjelinu u kojoj izbor jednih jedinica uvjetuje izbor drugih zvat ćemo *diskurs*. Pri tome je posve nevažno u koliko se stvarnih izreka takav diskurs ostvaruje. *Izreka* (engl. utterance) označuje onaj izbor iz mogućnosti što ih jezik pruža (postavu) koji se ostvaruje u tekstu jednoga govornog akta.¹⁵ Svaki se diskurs sastoji od barem jedne rečenice. To znači da nema diskursa bez rečenice. To je veza između diskursa ili »potpune obavijesti« i rečenice i ta veza bitno određuje rečenicu kao jezičnu jedinicu. Tu je uočljiv i značajan paralelizam u jezičnoj organizaciji: rečenica se prema diskursu odnosi jednako kao slog prema fonološkoj riječi (izrazu riječi) ili kao fonem prema slogu. Može se naime također kazati da se fonološka riječ sastoji od barem jednoga sloga i slog od barem jednoga fonema. Jednako se odnosi i riječ prema rečenici: svaka se rečenica sastoji barem od jedne riječi. Konac diskursa nužno je dakle ujedno konac rečenice, riječi, sloga i fonema. Tako podređene jezične jedinice imaju udjela u završenoj cjelovitosti nadređenih i po njemu dobivaju vlastitu cjelovitost. Jedino je diskurs empirički utvrdiva samostalna cjelina. Ostale jezične jedinice postaju to po tome što se svaka od njih može javiti sama kao diskurs: diskurs se može sastojati samo od jedne rečenice, ova opet samo od jedne riječi, njezin se pak izraz može sastojati samo od jednoga sloga, a ovaj opet samo od jednoga fonema. Tako se završena cjelovitost jezičnih

¹⁴ Činjenica da ono što je faktički rečeno nikako ne odgovara rečenici još jednom pokazuje kako je potrebno razlikovati govor od jezika. Usp. R. Katičić, Osnovni pojmovi, str. 10. i d. Izvoditi rečenicu iz govora znači htjeti izvesti jednu jezičnu jedinicu iz nečega što nije jezik.

¹⁵ Usp. R. Katičić, O jezičnom razvoju 34. i d.; Osnovni pojmovi 10. i d.

jedinica na raznim razinama izvodi konačno iz završene cjelovitosti diskursa, a samo je ova posljednja iskustveno data i neposredno utvrdiva činjenica.

Na temelju ovakvoga razmatranja nameće se definicija: rečenica je najmanji dio diskursa koji i sam može biti diskurs, i to tako da to i svi preostali dijelovi mogu biti.¹⁶ Pri tome treba istaći da se svaki dio diskursa sastoji, kao i sam diskurs, od izraza i sadržaja. Tako se npr. u naprijed navedenom diskursu ne javlja rečenica *Sestra* iako taj fonemski niz jest dio izraza našega diskursa, ali zato sadržaj te rečenice »došla je sestra« ili »to je sestra« nije dio njezova sadržaja. Naš diskurs sadrži dakle, po toj definiciji, dvije rečenice: *Sestra je izašla* i *Ona to nije mogla shvatiti ni prihvatiti*. To su najmanji dijelovi našega diskursa koji i sami mogu biti diskursi i to tako da svi preostali dijelovi to mogu biti. Takvom se dakle definicijom pokriva tradicionalan pojam rečenice ili mu se bar optimalno približava. Definicija određuje rečenicu kao jezičnu jedinicu i polazi od iskustvene datosti sadržane u pojmu diskursa. Ona dakle zadovoljava sve osnovne zahtjeve. Ujedno se njome doriču sve dosadašnje definicije. Ona nije ništa drugo nego precizirana Babićeva »potpuna obavijest«. Definicije rečenice kao misli ili govorne cjeline polaze od korelacija što postoje između diskursa i suda te diskursa i izreke. No već smo pokazali da te korelacije nisu dosta stalne da bi se po njima mogla odrediti rečenica. Po svemu tome morali bismo biti vrlo zadovoljni s definicijom rečenice po diskursu jer se čini kao da ona rješava sve naše veće teškoće i u potpunom je skladu s našim intuitivnim predodžbama o prirodi rečenice.

(Svršit će se.)

PITANJA I ODGOVORI

KOJEGA JE RODA JUGO?

Od V. Ilić* iz Dubrovnika dobili smo ovo pitanje:

* Uredništvo nije odgovorilo na nekoliko anonimnih pitanja. Smatra da nema nikakva razloga da se pitanja postavljaju anonimno. Ako koji čitalac ne želi da se njegovo ime spomene, neka to napiše i mi ćemo staviti samo inicijale. Tako smo dosad uvijek radili, iako bi dobro bilo da se spomenu imena svih onih koji nemaju ništa protiv toga. S druge strane anonimno pitanje ne omogućuje da odgovorimo poštom ako pitanje nije za javni odgovor, a ima nekih razloga da odgovorimo.

U školi smo učili da su imenice na »o« srednjega roda, kao npr. selo, tijelo, kino...

Međutim često čujemo na radiju: »Na Jadranu je puhao jaki (ili slabi ili umjereni) jugo«, kao da je riječ »jugo« muškoga roda.

Molim vas da odgovorite u vašem časopisu kojega je roda riječ »jugo«.

Nije to jedino pitanje o rodu imenice jugo niti će ovo biti prvi odgovor, ali je još jedan odgovor potreban.

Na isto pitanje dvojice Vjesnikovih čitalaca odgovorio sam da jugo u književnom jeziku treba da je srednjega roda,¹ dakle ja-

Ur. ¹ Vjesnik, 11. 3. 1967.

¹⁶ Takvu je definiciju rečenice predložio američki lingvist Z. Harris, *Discourse Analysis*, Language 28 (1952) 1-30.